

Максимальну величину бази застосовують також окремо за кожен місяць з урахуванням нарахованої зарплати (пп. 4.3.2 Інструкції № 21-5) [7].

У звітності до Пенсійного фонду про суми єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування у щомісячному додатку 4 відпускні відображаються так само, як і нарахована зарплата. При цьому в табл. 6 відпускні відображаються одним рядком разом з іншими виплатами, що належать до заробітної плати. Те саме стосується й перехідних відпускних – їх показують у місяці нарахування разом із зарплатою відповідного місяця. А при виплаті перед виходом у відпустку відпускні за майбутні місяці в додатку 4 за місяць виплати відпускних не показують, оскільки не відображають їх нарахування у бухгалтерському обліку (Кредит 661). У додаток 4 ці суми потраплять у місяці, за який їх нараховано. Типову кореспонденцію рахунків для відображення в обліку нарахування, оподаткування та виплати відпускних подано у таблиці.

Табл. Облік нарахування, оподаткування та виплати відпускних

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків	
		дебет	кредит
1	Нараховано відпускні працівникам підприємства	23	661
2	Нараховано податок на доходи фізичних осіб	661	641
3	Проведено утримання Єдиного внеску на обов'язкове державне соціальне страхування до Пенсійного Фонду із заробітної плати працівників (3,6 %)	661	651
4	Проведено нарахування Єдиного внеску на обов'язкове державне соціальне страхування до Пенсійного Фонду на суму нарахованих відпускних виплат	23	651
5	Перераховано суми ЄВС на рахунок Пенсійного фонду	651	311
6	Перераховано суму податку на доходи фізичних осіб до бюджету	641	311
7	Виплачено (перераховано) відпускні працівникам	661	301, 311

При виплаті відпускних роботодавцю потрібно обов'язково сплатити ЄВС у частині нарахування (пп. 4.3.7 Інструкції № 21-5) [7]. ЄВС у частині утримання можна сплатити не пізніше 20 числа місяця, наступного за місяцем нарахування відпускних (пп. 4.4.2 і 4.3.6 Інструкції № 21-5). Право на віднесення нарахованих відпускних до витрат при визначенні податку на прибуток у підприємства виникає на підставі п. 142.1 ПКУ [1]. Нарахований на такі суми ЄВС включається до витрат на підставі п. 143.1 ПКУ.

Отже, доходимо висновку, що роботодавець має виплатити відпускні не пізніше ніж за 3 дні до початку відпустки (ч. 4ст. 115 КЗпП; ч. 1 ст.21 Закону про відпустки). У зазначеній нормі йдеться про календарні дні, а не про робочі. При цьому між днем виплати відпускних та першим днем відпустки має минути 3 календарні дні, а день виплати відпускних у ці 3 дні не включається. Розрахунковим періодом для відпускних є останні повні 12 календарних місяців (з 1-го до 1-го числа), що передують місяцю виходу працівника у відпустку. Сума відпускних уключається до бази справляння ЄВС, а для цілей оподаткування податком на доходи фізичних осіб відпускні прирівнюються до заробітної плати.

Література

1. Податковий кодекс України (від 02.12.10 р., № 2755-VI): чинне законодавство із змінами і допов. на 16.02.2011 року: (Відповідає офіц. текстові). – К. : Вид-во "Алерта"; ЦУЛ, 2011. – 480 с.
2. Закон України "Про відпустки" від 15.11.96 р., № 504/96-ВР.
3. Закон України "Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування" від 08.07.10 р., № 2464-VI.
5. Порядок обчислення середньої заробітної плати, затверджений постановою КМУ від 08.02.95 р., № 100.
6. Порядок заповнення та подання податковими агентами Податкового розрахунку сум доходу, нарахованого (сплаченого) на користь платників податку, і сум утриманого з них податку, затверджений наказом ДПАУ від 24.12.10 р., № 1020.
7. Інструкція зі статистики заробітної плати, затверджена наказом Міністату від 13.01.04 р., № 5.
8. Інструкція про порядок нарахування і сплати єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, затверджена постановою правління ПФУ від 27.09.10 р., № 21-5.

Дутчак И.Б. Расчет, налогообложение и отражение в учете отпускных выплат

Рассмотрен порядок расчета и налогообложения суммы отпускных, приведены главные подходы к определению продолжительности расчетного периода и расчета средней зарплаты, а также изложен учет начисления и выплаты отпускных.

Ключевые слова: отпускные выплаты, продолжительность отпуска, средневная зарплата, налогообложение отпускных, учет отпускных выплат.

Dytchak I.B. The calculation, taxation and accounting of leave payments

In the article the calculation and taxation of the sum of leave payments are researched, the main ways to leave term determination and average day salary calculation are explored and leave payment accounting is demonstrated.

Keywords: leave payment, leave term, average day salary, leave payment taxation, accounting of leave payments.

УДК 336.225.2 Виск. Р.Р. Енверов – Запорізький ін-т економіки підприємства та міжнародної економіки; магістрант С.Я. Мазурок – Львівська КА

ПОТЕНЦІЙНІ ПЕРЕВАГИ ТА РИЗИКИ СТАБІЛІЗАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ АДМІНІСТРАЦІЇ СПОЛУЧЕНИХ ШТАТІВ АМЕРИКИ

Грунтовно проаналізовано можливі позитивні та негативні наслідки впровадження антикризової політики уряду Барака Обами. Здійснено емпіричний аналіз впливу збільшення урядових видатків на динаміку показників номінального обмінного курсу, сукупного споживання та ВВП країни. На основі отриманих результатів надано рекомендації щодо подальшого використання експансійної фіскальної та монетарної політики.

Ключові слова: обмінний курс, ВВП, експансійна фіскальна політика, експансійна монетарна політика, споживання, урядові видатки.

Вступ. Доцільність впровадження стабілізаційного плану уряду Барака Обами, що передбачав значне збільшення дефіциту бюджету з метою запобігання стрімкому зменшенню доходу, а відповідно – обсягів приватного споживання та інвестицій, які слугують основним "двигуном" економіки США, є одним з тих питань, які активно дискутують економісти зі світовим

іменем, але тим не менше належать до тих питань, на котрі однозначної відповіді не може дати ніхто. Дієвість експансійної фіскальної політики (або фіскальних стимулів) як найважливішого елемента антикризової політики є однією з найактуальніших тем в академічній науці та практиці економічної політики. Оскільки США і надалі є головним центром світової економіки, динаміка американського ВВП продовжує визначати ситуацію як у двох інших "центрах" — Західній Європі та Китаї, так і решті країн світової "периферії". Нова економічна політика такого плану використовується вперше за післявоєнну історію США. Попередньо у 1930-х роках практикувалася експансійна фіскальна політика в поєднанні з рестрикційною монетарною політикою ("новий курс" президента Ф. Рузвельта). Саме тому дослідження майбутнього розвитку подій є надзвичайно слушним на сьогодні.

Дієвість фіскальних стимулів. Необхідність стабілізаційних заходів наразі досліджують багато вчених (Пауль Крюгман, Джозеф Стігліц, Дейвід Акеллофф, Лоуренс Котлікофф, Крістіна Ромер), а також сучасні та колишні посадові особи найвищого рівня, як Бен Бернанке, Алан Грінспен, Генрі Полсон чи Ларрі Саммерс. Приміром, колишній міністр фінансів Г. Полсон наголошує, що існує три основних стратегії подальших дій, а саме: 1) зміцнення фінансової системи США; 2) надання якомога більшої підтримки фондовому ринку; 3) нейтралізація наслідків фінансової кризи [4]. Джеремі Сідел з Університету Пенсільванії для аналізу причин формування фінансової кризи сучасного етапу порівнює монетарний та кейнсіанський підходи і стверджує, що поєднання обох теорій дає нам змогу зрозуміти причини виникнення самої кризи (кейнсіанська теорія), а також врахувати заходи, необхідні для запобігання переходу рецесії в депресію (монетарний підхід): "Хоча кейнсіанці мали рацію щодо причин кризи, проте Мілтон Фрідман і монетаристи знайшли правильні шляхи виходу з неї. Голова ФРС Бен Бернанке, який вивчав "Монетарну історію" Фрідмана, зробив усе, аби Федеральний резерв не повторив помилок 1930-х років" [5]. Палким прихильником експансійної фіскальної політики США є лауреат Нобелівської премії у сфері економіки Пауль Крюгман [2].

Аналізуючи події 2008-2009 рр., Алан Грінспен зазначає, що варто здійснити переоцінку ставлення держави до великих фінансових компаній, які тривалий час розглядалися необхідним елементом глобалізованої фінансової структури. Сьогодні колишній голова ФРС США вважає, що доцільним було б компаній, що зазнали чималих втрат, розділити на декілька частин, як це було зроблено 1911 р. з компанією Standard Oil. Окремі частини стали більш вартісними для фондового ринку, ніж компанія Standard Oil перед розділом [1]. Поряд з тим ефективність пакету антикризових рішень викликає критику економістів-консерваторів, які переконані, що в підсумку розширення внутрішнього попиту виявиться незначним, а супутній ріст державних видатків призведе лише до збільшення державного боргу, котрий перевищить 100 % від ВВП. Ліберали ж сподіваються, що пакет фіскальних стимулів дасть змогу збільшити асигнування на соціальні потреби [7].

Професор П. Крюгман вважає, що фіскальний план має бути зосередженим на державних видатках, оскільки зменшення податків навряд чи при-

веде до підвищення попиту, як це можна побачити на основі простої моделі Манківа-Саммерса. Проте наразі професор Гарвардського університету Г. Манків, який в 1990-х роках перебував серед економічних радників Адміністрації президента Д. Буша-молодшого, заявляє, що "існує чимало причин для сумнівів" відносно того, чи потребує економіка значного збільшення державних видатків. Перевагу отримують заходи щодо скорочення податків. Навіть економісти, що цілком прихильно оцінюють "план Обама", наприклад дослідник з Інституту Брукінгса Е. Рівлін, стверджують, що деякі інвестиції, наприклад у розвиток професійно-технічної освіти та інфраструктурні проекти, "не відносяться до пакету заходів проти рецесії" [8].

Багатьох економістів та аналітиків непокоїть державний борг країни, що безперервно зростає [9]. На сьогодні США позичили майже 14 трлн дол. Проте головний економіст міжнародної фінансової групи ING Роб Карнелл стверджує, що "на даний час стан американської економіки не є катастрофічним", адже державний борг не перевищує 100 % від ВВП. У той же час Девід Уейс, провідний економіст міжнародного рейтингового агентства Standard & Poor's, переконаний, що "якщо політика США не зміниться, то державний борг США до 2050 р. досягне 350 % від ВВП" [6]. Таким чином, можемо виокремити декілька факторів, що не найкращим чином характеризують обрану політику антикризових заходів, а саме:

- значне збільшення дефіциту бюджету може призвести до зростання державного боргу понад 100 % від ВВП, що стане "яскраво-червоним сигналом" про небезпеку дефолту держави;
- послаблення позицій долара як основної резервної валюти світу, або принаймні нестабільність обмінного курсу американської грошової одиниці до основних світових валют внаслідок безперервної емісії грошей може призвести до втрати долларом статусу резервної валюти;
- не виключено, що "існує ризик подвійного спаду економіки, або W-подібної рецесії в наприкінці 2011 р.", як це стверджує відомий економіст Нуріель Рубіні на підставі зростання трьох найважливіших показників — ціни на нафту, державного боргу і реальної відсоткової ставки [3].

Емпіричне тестування основних функціональних зв'язків. Для емпіричної верифікації засадничих теоретичних гіпотез спочатку досліджено регресійну залежність обсягів ВВП США від обсягів урядових видатків за даними 1957Q1—2010Q2. Переважну більшість показників отримано з бази даних IFS, а саме: Y — валовий внутрішній продукт США, G — урядові видатки (млрд дол. США).

Для оцінки взаємозалежності цих показників використовувалась така регресійна модель:

$$Y = C(1) + C(2) \cdot Y(-1) + C(3) \cdot G + C(4) \cdot G(-1), \quad (1)$$

що враховує лагові ефекти незалежних змінних.

Після оцінювання рівняння (2.1) методом 2SLS з інструментальними змінними було отримано наступні результати:

$$Y = 0.078799 + 0.966299Y_{(t-1)} + 0.179183G_t - 0.146239G_{(t-1)} \quad (1a)$$

$$(4.038^*) (83.509^{***}) (3.276^{***}) (-2.605^{***}) R^2=0.899928; DW=1,957620.$$

Скоригований коефіцієнт детермінації R^2 свідчить про досить сильний зв'язок між факторами та результатом, а показник DW не засвідчує автокореляції залишків, а отже, отримана залежність є абсолютною коректною. Вплив збільшення урядових видатків (G) протягом поточного періоду є прямим, але з лагом у квартал відбувається негативна корекція. Враховуючи дані результати емпіричного дослідження, можемо зробити висновок, що експансійна фінансова політика, яка виражається у збільшенні урядових видатків, має досить короткочасний позитивний вплив на динаміку ВВП країни. Попередні обсяги урядових виплат доволі негативно відображаються на національному доході країни.

Наступним кроком емпіричних досліджень перспектив і недоліків експансійної фінансової та монетарної політики в США буде дослідження взаємозалежностей між сукупним споживанням та урядовими видатками. Для нашого дослідження використовувались також квартальні дані 1957Q1-2010Q2. Показники отримано з бази даних IFS. Сукупне споживання умовно позначено надалі як $CONS$, урядові видатки відповідно – G , показники вимірюються у млрд дол. США.

Для дослідження використовуємо таку регресійну модель:

$$CONS = C(1) + C(2) \cdot CONS(-1) + C(3) \cdot G + C(4) \cdot G(-1), \quad (2)$$

що враховує лагові ефекти незалежних змінних.

Для оцінки регресійної залежності вказаних показників моделі (2) було використано метод 2SLS з інструментальними змінними. Результати дослідження такі:

$$CONS = 0.061557 + 0.960959CONS(t-1) + 0.138192Gt + 0.098084G(t-1) \quad (2a)$$

$$(7.600^*) (128.532^{***}) (3.231^{**}) (-2.216^{**}) R^2=0.979960; DW=1.626752.$$

Значення показників R^2 та DW свідчать про достовірність результатів дослідження. Вплив урядових видатків на сукупне споживання за поточний період є прямим, але з лагом у квартал відбувається негативна корекція, як у наведеній вище залежності для ВВП. Проте сумарний вплив за підсумком двох кварталів є додатним і відчутнішим, ніж для ВВП (рівняння 2 а). Такий результат можна пояснити негативним впливом на приватні інвестиції, які слугують іншою вагомою компонентою ВВП.

Необхідним також є дослідження впливу антикризових заходів на обмінний курс національної грошової одиниці США. Номінальний обмінний курс позначений в регресії E , а державні видатки G . У розрахунках застосовано номінальний обмінний курс долара США до валюти SDR. Показники урядових видатків (G) подано у млрд дол. США.

Для оцінки взаємозалежності цих показників використовувалось така регресійна модель:

$$E = C(1) + C(2) \cdot E(-1) + C(3) \cdot G + C(4) \cdot G(-1), \quad (3)$$

що враховує лагові ефекти незалежних змінних.

В емпіричному дослідженні регресійної моделі (2.3) було використано метод 2SLS і отримано такі результати:

$$E = -0.0397 - 0.934459E(t-1) + 0.056233Gt - 0.047648G(t-1) \quad (3a)$$

$$(-2.225^{***}) (38.422^*) (4.675^{***}) (-4.312^{**}) R^2=0.973; DW=1.840.$$

Статистична значущість більшості коефіцієнтів та прийнятні статистичні характеристики регресійного рівняння (3 а) дають змогу здійснити предметний аналіз отриманих результатів. Отже, у поточному періоді вплив урядових видатків на обмінний курс є прямим. Із оберненою залежністю відбувається вплив державних видатків за попередній період.

Проаналізувавши результати емпіричних досліджень впливу урядових видатків поточного і минулого періодів на національний дохід, номінальний обмінний курс та сукупне споживання, можемо зауважити, що ця залежність дає позитивний результат. Проте сумарний вплив за два квартали дещо погіршує результати експансійної фінансової політики. Адже збільшення урядових видатків негативно впливає на всі досліджувані макроекономічні показники з лагом в один квартал. Такий результат є певною мірою позитивним для показника номінального обмінного курсу долара, адже після девальвації за поточний період, позитивно вплинувши (стимулювання національного виробництва та експорту), вже у наступний період буде спостерігатися ревальвація національної грошової одиниці.

Використання експансійної фінансової та монетарної політики є важелем, що може діяти в різних напрямках. Передбачити точний розвиток подій дуже важко, тому ніхто і не наважується зробити цього. І це зрозуміло, адже використання експансійних методів впливу на економічну ситуацію може дозволити лише країна з великим економічним потенціалом, а саме США.

Питання основного недоліку експансійної фінансової та монетарної політики (збільшення відсотка зовнішніх запозичень залежно від ВВП), є основним на цьому етапі. За довготермінового знецінення долара, у тривалій перспективі існує загроза зниження довіри до цієї грошової одиниці. Економісти прогнозують, що на тлі знецінення американської валюти на панівні позиції може вийти євро. Передумовами таких подій може стати і дедоларизація залежних економік. У такому випадку в США може відбутись значний приплив капіталу, а точніше повернення випущених раніше в обіг купюр. Наслідки таких подій невтішні: 1) зростання інфляції всередині країни; 2) спад виробництва; 3) втрата лідируючих позицій; 4) спад ділової активності у фінансовій сфері; 5) зниження котирувань акцій американських компаній на світових біржах.

Такі наслідки безперечно є доволі невтішними, проте ризик настання таких подій існує. Також варто зазначити, що у разі ефективного заміщення в довготерміновій перспективі експансійних заходів на рестрикційні, економічне зростання матиме вигляд V-подібної траєкторії. Адже ВВП повернеться до значення рівноважного тренду економічного зростання. Також варто не забувати і про незаперечні переваги США щонайменше у п'яти аспектах: 1) наявність кваліфікованої робочої сили; 2) велика частка перспективних для інвестування та капіталовкладення галузей; 3) раціональність населення; 4) швидкість та ефективність прийняття необхідних рішень владою; 5) сильна виховна вертикаль.

Ці аспекти є не останніми чинниками, що стимулюють економічне зростання у країні. Також відомо, що США – це країна-споживач. Цей аспект виступає додатковим аргументом на користь оптимістичного варіанта розвитку подій. З постійно зростаючими потребами американців сукупне споживання буде збільшуватись у майбутньому. Такий сценарій наслідків експансійної політики виправдовує запроваджені заходи стабілізації економіки.

Висновки. На підставі зробленого дослідження можемо зробити щонайменше три висновки. По-перше, наслідком експансійної фінансової політики прогнозовано має стати активізація виробництва в країні, що в економічній теорії веде до збільшення ВВП країни. На сьогодні, виробництво деяких товарів переноситься на територію США, для прикладу виробництво Li-Ion акумуляторів; компанія Yamaha переносить більшу частину виробництва ATV; General Electric – виробництво нових енерговигідних водонагрівачів, виробляти у США свої товари почали також NCR та Caterpillar (CAT). Проведені емпіричні дослідження характеру впливу державних видатків на дохід показали позитивні результати, що підтверджує дані прогнози.

По-друге, антикризові заходи США покликані "оживити" національного споживача. Збільшення видатків бюджету позитивно впливає на попит усередині країни. Це підтверджується результатами емпіричного дослідження (2 а).

По-третє, певна девальвація долара в короткотривалому періоді сприятиме налагодженню зовнішньої торгівлі країни, а також стимулюватиме попит на внутрішньому ринку. На цьому етапі за існуючих валютних війн, слабкий долар є основним важелем конкурентних протистоянь США-Китай. Тому політика експансійних монетарних впроваджень є абсолютно виправданою.

Таким чином, ризики використання запровадженого пакету антикризових заходів існують, але реалізовані фінансові заходи все-таки матимуть позитивний результат.

Література

1. Greenspan A. The Global Financial Crisis: Causes and Consequences A. Greenspan, C. Peter McColough // Series on International Economics. [Electronic resource]. – Mode of access <http://www.cfr.org/publication/20417>
2. Krugman P. When should the Fed raise rates? (even more wonkish). [Electronic resource]. – Mode of access <http://www.krugman.blogs.nytimes.com/2009/10/11/when-should-the-fed-raise-rates-even-more-wonkish/#comments>
3. McDermid B. Эксперт, предсказавший кризис, не исключает нового спада экономики США / В. McDermid // РИА Новости. [Электронный ресурс]. – Доступный з <http://www.rian.ru/crisis/20090528/172578676.html>
4. Paulson H. Remarks by Secretary Henry M. Paulson, Jr. on Financial Rescue Package and Economic Update. [Electronic resource]. – Mode of access <http://www.ustreas.gov/press/releases/hp1265.htm>
5. Siegel J. The Crisis: Keynesians vs. Monetarists. [Electronic resource]. – Mode of access <http://www.finance.yahoo.com/expert/article/futureinvest/195907>
6. Матюшенко И. Если экономика США рухнет, то потянет за собой весь мир? [Электронный ресурс]. – Доступный з <http://www.newsland.ru/News/Detail/id/328135/cat/44/>
7. Рогов С.М. Перспективы политики администрации Обамы / С.М. Рогов // США Канада. – 2009. – № 3. – С. 23-28.
8. Смирнов В.Е. О планах администрации Б. Обамы по выходу из кризиса / В.Е. Смирнов // Бюллетень иностранной коммерческой информации. – 2009. – № 21. – С. 121-124.
9. Шевчук В.О. Симптомы финансовой кризиса / В.О. Шевчук // Вісник ДВ. – 2008. – № 8.

Энверов Р.Р., Мазурок С.Я. Потенциальные преимущества и риски стабилизационного плана администрации Соединенных Штатов Америки

Проанализированы возможные позитивные и негативные экономические последствия использования антикризисной политики правительства Барака Обамы. Сделан эмпирический анализ влияния увеличения государственных издержек на динамику показателей номинального обменного курса, совокупного потребления и ВВП страны. На основе полученных результатов предоставлены рекомендации относительно дальнейшего использования экспансивной фискальной и денежной политики.

Ключевые слова: обменный курс, ВВП, экспансивная фискальная политика, экспансивная денежная политика, потребление, государственные издержки.

Enverov R.R., Mazurok S.Ya. Potential advantages and risks of stabilizing plan of administration of the United States of America

All possible positive and negative consequences of the introduction of anti-crisis policy of Barak Obama's government were analyzed. An empirical analysis of the impact of increased government spending on the dynamic performance of the nominal exchange rate, aggregate consumption and GDP was conducted. Based on the results provided further guidance on the use of expansionary fiscal and monetary policy.

Keywords: exchange rate, GDP, expansionary fiscal policy, expansionary monetary policy, consumption, government spending.

УДК 332.1

Викл. Р.Р. Энверов – Запорізький інститут економіки підприємства та міжнародної економіки; магістрант О.О. Стегура – Львівська КА

ТЕНДЕНЦІ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У ЛЬВІВСЬКІЙ ОБЛАСТІ

Досліджено тенденції в процесі інноваційної діяльності в Львівській області з метою виявлення проблем, які перешкоджають розвитку сфери інновацій. Проаналізовано тенденції інноваційно-інвестиційного процесу Львівської області за останні декілька років, визначені основні проблеми, які його затримують і запропоновано способи їх вирішення.

Ключові слова: інноваційна діяльність, інвестиції, фінансування.

Актуальність теми. Інноваційна діяльність в сучасному світі відіграє дуже важливу роль для забезпечення конкурентоспроможності підприємства, області та країни загалом.

Розвиток інноваційно-активних підприємств відбувається набагато швидше ніж інших, та приносить набагато більший прибуток. Від їх діяльності залежать темпи зростання економіки загалом, прибутку на душу населення, соціального стану регіону тощо. Але інноваційний процес потребує інвестицій, які є надто малими не лише у Львівській області, але і в Україні загалом.

Інноваційна діяльність в регіоні є одним з найважливіших чинників економічного зростання, підвищення конкурентоспроможності та покращення соціально-економічного стану. У Львівській області зосереджено великий науковий потенціал, який недостатньо реалізується у процесі відтворення господарської діяльності.

Мета дослідження: аналіз процесів інноваційної діяльності у Львівській області.